

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

חג השבועות / פרשת שבוע / חג השבועות / פרשת שבוע

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: סגולת יום חג השבועות

מתעוררת ולכן העובר בשלום את ליל חג השבועות מובטח לו שכל אותה שנה לא תהיה למלאך המות שליטה עליו.

מסופר על הרה"ק רבי שלמה מזויעה ז"ע, אשר פעם אחת ראוהו נכנס לאולם חתונות לתמיהת המשפחות אשר כלל לא הזמינוהו, לשאלתם מדוע טרח הרב להגיע לחתונה, הסביר, שהוא נתבקש להתפלל על יהודי הזקור לרחמי שמים וכבר הרופאים נתיאשו מחייו, וממילא הוא צריך להמשיך לו ישועה למעלה מן הטבע, והוא אין בכוחו להמשיך ישועה למעלה מן הטבע, לכן הוא טרח והגיע לחתונה, כדי לבקש מהחתן שיתפלל עבור החולה, כיון שמקובלנו מרבתינו, שלחתן והכלה יש כח ביום חופתם כמו כוחו של "צדיק הדור".

אם כן, הגמרא בתענית (כו.) דורשת "ביום חתונתו – יום מתן תורה". חג השבועות הקרב ובא, הוא יום החתונה בין הכלה כנסת ישראל לחתן – בורא עולם, והתורה היא הכתובה, ממילא כל יהודי ויהודי ביום זה מקבל כח של "צדיק הדור" ולכן יש באפשרותו לבקש בקשות גם למעלה מן הטבע.

ויש להביא ראיה לדברינו מדברי החתם סופר, כתוב בתורה (ראה ט"ז, י"א) על חג השבועות "ושמחת לפני ה' אלקיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך וכו' במקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם".

מפרש החתם סופר: את המילים "במקום" ננקד ונקרא: במקום (ב בחיריק), וכך נפרש את הפסוק: "ושמחת לפני ה' אלקיך" - בחג השבועות יש מצוה לשמוח לפני ה' אלקיך בעמלות ושמחת התורה הק', ויכול כל אדם להגיע למדרגות רמות ונשגבות, ואפילו היהודי הפשוט ביותר כמו עבדך ואמתך יכולים להגיע למעלת הנביאות של צדיק הדור של צדיק יסוד עולם, וזה הכוונה, "במקום אשר בחר ה'" - במקום מה שאתה יודע כל השנה אשר בחר ה' את הצדיק יסוד עולם כצדיק הדור, יכול כל אדם להגיע לדרגה זו בכח קדושת לילה קדוש ונשגב זה כגדול שבנביאים!

כמו כן, החתן בשביל לקדש את הכלה צריך לתת לה משהו אשר עבורו היא תתקדש, ומנהג ישראל לקדש בטבעת, ויש לומר, כי גם ביום מתן תורה נותן הקב"ה לכלתו – כנסת ישראל, טבעת, היינו את כל צרכיהם הגשמיים, בריאות פרנסה וכו'. אלא שרק מוטל על הכלנה להושיט את ידה ואצבעה להסכים לקידושיה, וכך רק מוטל עלינו לקבל עלינו עול תורה ונזכה לשפע רב.

דרך העולם הוא, כשעומדים בערב ראש השנה, עשרת ימי תשובה, ערב יום הכיפורים, בכל מדרגה שכל אחד נמצא, הוא מגיע לקצת יותר רצינות. אצל אחד יותר, ואצל השני פחות, אבל אי אפשר להתעלם שעוד מעט יום הדין ולב מי לא יפחד ולא ירעד לקראת איזו שנה יגזרו לו. ואכן רבים משנים את מעשיהם ומיטיבים את דרכם.

אולם בא האר"י הקדוש בשער הכוונות ומגלה לנו שיש כביש עוקף יום ראש השנה, שאם אדם נוסע בכביש הזה הוא אינו צריך לעבור את יום הדין יום ראש השנה, והוא ליל חג השבועות.

וכך כותב האר"י (שער הכוונות דרושי חג השבועות דרוש א') וז"ל: ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפי' רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכמ"ש הרשב"י בהקדמ' בראשית וז"ל דיפוק ההוא שתא בשלם כו' ע"ש ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה בענין זה כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא ודי בזה. עכ"ל.

כלומר האר"י הקדוש מבטיח לנו שלש הבטחות: א. חיים. ב. לא יארע לו כל נזק – שמירה. ג. הוראת חיי האדם – השפעות טובות. ועל ידי כך זוכה שאינו צריך לעבור דין שוב ביום ראש השנה.

ונראה לתת סיבה לכך שעל ידי שנאר ער בלילה זוכה לחיים, חז"ל (שמ"ר לב, ז) דרשו על הפסוק (תהילים פ"ב, ו' ז) "אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם. אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תיפולו": הדא הוא דכתיב 'אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם', כשעמדו ישראל בסיני וקבלו את התורה אמר הקב"ה למלאך המות על כל עובדי כוכבים יש לך רשות בהם ועל אומה זו אין לך רשות בה שהם חלקי, כשם שאני חי וקיים כך בני קיימין שנאמר (דברים ל"ב) 'בהנחל עליון גוים' וכתיב 'כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו'. ולא רציתם אלא חבלתם מעשיכם ואמרתם לעגל 'אלה אלהיך ישראל', ולכך 'אכן כאדם תמותון', מה עובדי כוכבים משתמשים בשרים אף אתם כן. ע"כ.

כלומר, עם ישראל בעת מתן תורה קיבלו כח נשגב של "אני אמרתי אלהים אתם" ולכן אין עוד למלאך המות כח ושליטה עליהם. ומכיון שבחג השבועות חוזרות ומתעוררות כל אותן הארות שהיו בחג השבועות ב' אלפים תמ"ח, בעת מתן תורה, לכן גם אותה הארה שאין למלאך המות שליטה,

ערב שבועות:

כתב הגאון רבי חיים פאלאג' בספרו מועד לכל חי (סימן ח' סעיף ו') בשם ספר מעשה צדקה סגולה לערב חג השבועות וזה לשונו: ערב שבועות (השנה ערב שבועות חל בשבת, לכן יעשה זאת ביום שישי) יפריש תשעים ואחת פרוטות, וישלים עד שיעור שני פעמים ב"ן (היינו מאה וארבע פרוטות – מטבעות של עשר אגורות יוצא עשרה שקלים וארבעים אגורות), ויתנם לתלמיד חכם עני ועניו, והוא תיקון לעוון אדם הראשון, ועוון העגל, ולפגם הברית, והוא סגולה לחשוכי בנים, ומקרב הגאולה.

קדושת הלילה:

א. רבי שמעון בר יוחאי כך היה אומר בשעתא דמתכנשי חברייא בהאי ליליא לגביה נייטי לתקנא תכשיטי כלה – "בואו נתקן תכשיטי כלה" (זוה"ק ח"ג דף עז:). הרי שרבי שמעון מגלה לנו גודל התיקונים שנעשים בלילה הקדוש הזה וזאת על ידי לימוד התורה, אנחנו מקשטים את הכלה היא כנסת ישראל מקור נשמתנו, ועל ידי כך נהיה נאים ומהודרים לקראת יום המחרת שיתגלה עלינו האור העליון בעת קבלת התורה.

וכפי שממשיך ואומר: כרי שתמצא למחר בתכשיטיה ותקוניה אצל המלך כראוי, אשרי חלקם של החבריא, כשישאל המלך מן המלכה מי תקן תכשיטיה והאיר עטרותיה ושם תקוניה, ואין לך בעולם מי שיודע לתקן תקוני כלה, אלא החברים אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. יעו"ש גודל התיקונים והשפעת הטהרה והאורה הנשפעת לעם ישראל ביום הזה.

וכן יעו"ש בשל"ה הקדוש מסכת שבועות פרק נר מצוה וז"ל: ולהראות גדולת מעלת זאת הלילה, איך שחביב לפני הקדוש ברוך הוא לבלתי נדום רגע אחת מדביקות התורה. גם יש רשות להפסיק בין ענין לענין לדבר דברי התעוררות מוסר ופשפוש מעשים ולחקן תקנות ליראת ה'. אכתוב לכם מעשה שאירע קרוב לזמנינו והועתק מכתב המקובל הר"ר שלמה הלוי אלקביץ שהיה מתחבר בבית של רבינו בית יוסף והופיע עליו רוח הקודש. וזה נוסח הכתב, יעו"ש כל המעשה. ומסיים השל"ה הקדוש: אשרי עין ראתה כל אלה, על כן כל אחד יקדש ויטהר עצמו בתוספת קדושה וטהרה. וטוב שיזהרו שלא ידברו באותה הלילה בשום לשון חול, רק הכל בלשון הקודש.

ב. כתב בספר מועד לכל חי סימן ח' אות ט"ז: מי שאינו ישן בלילה הזאת (-ליל שבועות) יהיה לו לסימנא מילתא דלא ינום ולא ישן מזלו, ומובטח לו שישלים שנתו וזוכה לבנים ובני בנים תלמידי חכמים ועושה תיקון לשכינה למתקן פגם הראות. ע"כ.

ד. כתב בספר פלא יועץ: וקריאת התורה בליל עצרת בסדר המתוקן מרבינו האריז"ל היא נפלאה ועושה רושם למעלה קישוטין אל שהכינה, אשרי ילוד אשה שזכה לכך, אשר מלך העולם איום ונורא מלך גדול אשר לגדולתו אין חקר המשילו במעשה ידיו ורוכב שמים בעזרו וישראל עושה חיל ומוסיף כח בפמליא של מעלה, על זאת יגל יעקב ישמח ישראל בעושי יעלוזו חסידים בכבוד ויהיו עסוקים בסדר הלימוד כל הלילה אל דמי להם בשפה ברורה ביראה ואהבה ושמחה רבה יותר ויותר ממוצא שלל רב, בתת לב מה נעשה בשמים ממעל על ידינו מה הימים האלו מה הגיע אלינו, ובכן עושה אלה הנה שכרו אתו בני סמיכי וחיי אריכי ומזוני רוניחי כמ"ש בזה"ק, ולפי גודל השכר ממנו נדע שעושה נחת רוח גדול למעלה, לו בכח יגבר איש להעביר שינה מעיניו ולהיות ער כל הלילה, ובלבד שלא יהא יושב ובטל או מדבר דברים בטלים או אסורים עם המעלה עשן בפו, כי עושה אלה השינה הנאה להם והנאה לעולם, אבל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילה הזה צריכים להיות עוסקים בתורה כל הלילה בלי הפסק ולפום צערא אגרא. והוא תיקון גדול לפגם הראות שפגם בראיתו ראיות אסורות כגון נשים ואלילים, ועל אשר פגם בכמה לילות עמל וכעס שהיה יעורר להכעיס בוראו בשחוק וקלות ראש וכהנה רבות.

כאשר מגיעים עם ישראל לזמן המיוחל ביותר בבריאה, זמן נתינת התורה, יוצא הקול מפי הגבורה עם המשפט הראשון המבטא יותר מכל את הקשר של העם עם נותן התורה: "אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים".

מסביר הרא"ש בספרו אורחות חיים, שהקב"ה בחר להזכיר את ענין יציאת מצרים ולא את ענין בריאת העולם, כיון ש"אנכי" עניינו האמונה בהשגחה פרטית על כל ענין וענין, ושהוא מביט ורואה כל אחד ואחד באופן פרטי ומשיגה עליו, וזאת ראו בחוש דוקא בעת יציאת מצרים, כיצד השיגח בורא עולם על כל יהודי ויהודי באופן פרטי.

בעלי התוספות במסכת שבת (פח.) שואלים: מצד אחד אמרו חז"ל שהקב"ה כפה על ישראל הר כניגית כדי שיקבלו את התורה, ואמר 'אם אין אתם מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם'; מצד שני, אמרו חז"ל שישאלו קיבלו את התורה מרצון - הקדימו נעשה לנשמע, ואז ירדו מלאכי השרת וקשרו לכל אחד שני כתרם? ומתוצאות התוספות, שהקב"ה חשש שכאשר יראו ישראל קולות וברקים - שהרי היו שומעים את הנראה ורואים את הנשמע - הם יחזרו בהם מרוב הפחד, ועל כן הקדים רפואה למכה.

אבל אפשר לומר תשובה אחרת, אמת שהקב"ה כפה על ישראל הר כניגית, אבל נשים לב איך הם הגיבו? אדם נורמלי היה בורח הצידה, אבל על בני ישראל נאמר 'ויתייצבו בתחתית ההר' וכפי שמעיד אחר כך משה רבינו 'ותקרבון ותעמדון תחת ההר'.

זמן מתן תורה אינו רק נתינת התורה לעם ישראל, עיקר נתינת התורה היתה לעם ישראל להביא אותם לידי אמונה חזקה בה', והבחינה היתה כאשר הוא כפה עליהם את ההר כניגית האם הם בורחים (שזו בעצם תגובה טבעית של כל אחד) או שהם חיים חיי אמונה ודבקים בה' ונשארים על עומדם תחת ההר ללא פחד בכח האמונה, ואכן עם ישראל עמדו הבחינה ונעמדו תחת ההר.

בזה נבוא וניתן טעם נוסף מדוע אין ישנים בליל חג השבועות, אשר האר"י הקדוש מביא הבטחות גדולות למי שיזכה להישאר ער כל הלילה הזה (שער הכוונות דרושי חג השבועות דרוש א') וז"ל: ודע כי כל מי שלא ישן בלילה הזאת כלל אפי' רגע אחד ויהיה עוסק בתורה כל הלילה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה ההיא וכמ"ש הרשב"י בהקדמ' בראשית וז"ל דיפוק ההוא שתא בשלם כו' ע"ש ולא עוד אלא שהוראת חיי האדם בשנה ההיא תלויה בענין זה כי אם לא ישן כלל ודאי שלא ימות בשנה ההיא ודי בזה. עכ"ל.

ויש לפרש, כי ענין בריאת השינה לאדם נועדה כדי לגלות את אפסיותו של האדם, כדברי המדרש (בר"ר ח, י'): כך בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון, טעו בו מלאכי השרת ובקשו לומר לפניו קדוש, מה עשה הקדוש ב"ה? הפיל עליו תרדמה וידעו הכל שהוא אדם, הדא הוא דכתיב (ישעיה ב') "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא". ע"כ. והיינו, הצורך בשנה נועד כדי שיבין האדם עד כמה הוא מוגבל וכך לא יבוא לטעות ולומר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אולם עתה בעת מתן תורה, שהגיעו עם ישראל לידי אמונה על ידי התורה, אין עוד צורך בשינה להביא לידי אמונה, ולכן נשארים בלילה הזה יערים.

על הפסוק "וכל העם רואים את הקולות", מבאר רש"י: מלמד שלא היה בהם אחד סומא. ומנין שלא היה בהם אלם? תלמוד לומר (שמות יט ח'): "ויענו כל העם". ומנין שלא היה בהם חרש? תלמוד לומר (שמות כד ז'): "נעשה ונשמע". ע"כ.

ועל פי דרכינו יש לומר, כי כוחה של האמונה להמשיך ולהביא רפואה לאדם, כמו שמצינו אצל המצה שנקראת גם "מיכלא דמהימנותא" וגם "מיכלא דאסוותא". כמו כן אברהם אבינו שהיה עמוד האמונה נאמר עליו (בבא בתרא טז:): אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא.

כך גם בחג השבועות שהגיעו ישראל לשיא דרגת האמונה: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים", הרי שהמשיכו על עצמם רפואה.

לקראת חג שבועות, בואו נתחזק באמונה, נכיר כי הכל מאיתו יתברך ועל ידי זה נמשיך על עצמנו שפע של ברכה רפואה וישועה.